

Nr 427.

Av herr **Nilson** i Spånstad, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 184, med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation, m. m.

Om Kungl. Maj:ts proposition nr 184 oförändrad vinner riksdagens bifall, kommer den säkerligen att ha till resultat att ett stort antal fastigheter komma att helt exproprieras. Detta kommer särskilt att drabba fastigheter i de snabbt växande städernas och större samhällenas utkanter och omgivningar. Därmed kommer också ett stadgande i den nu gällande expropriationslagen att få en långt ödesdigrare verkan för den enskilde än det tidigare haft. Här syftas på bestämmelsen om att den, som får egendom exproprierad, skall vara skyldig att omedelbart frånträda densamma utan avvaktan på ersättningens fastställande. Verkningarna för den enskilde bli svårare av två skäl. För det första blir antalet fall som komma att leda till expropriation långt flera än tidigare. För det andra kommer det, ifall den nya formen med expropriationsdomstolar skulle vinna riksdagens bifall, att dröja väsentligt längre innan uppgörelse kommer till stånd, om expropriationsmålen skola passera alla instanser. För en jordbrukare, som tvingas avstå sin gård, kommer detta att i de allra flesta fall betyda mycket allvarliga ekonomiska svårigheter, då han inte på åratal efter det han tvingats frånträda sin fastighet kan komma att få disponera expropriationsersättningen för densamma.

En möjlighet att delvis lösa dessa svårigheter och i viss mån mildra de för den enskilde svåra skadeverkningarna — vilka genom tillkomsten av de nya expropriationsdomstolarna enligt min mening komma att ytterligare öka — vore att de jordbrukare, som måste avstå ägande- eller brukanderätten till sin jord, tillförsäkrades optionsrätt att arrendera den exproprierade marken eller fastigheten på liknande grunder, som tillkomma arrendatorer enligt arrendelagen. Med nu gällande bestämmelser kan kommun efter eget gottfinnande utarrendera exproprierad jord till vem som helst eller också själv bruka den. En sådan ordning kan icke anses vara tillfredsställande med hänsyn till det hårda ingrepp i äganderätten, som en expropriation utgör för den jordägare som drabbas därav. Det synes därför vara i hög grad befogat att den förutvarande ägaren garanteras företrädesrätt i förhållande till andra spekulanter att, om han så önskar, arrendera den från honom exproprierade marken eller fastigheten, i den mån den icke omedelbart utnyttjas för bebyggelse. Det kan icke med fog göras gällande att den exproprierande kommunen skulle lida nämnvärt intrång av en sådan

anordning, då ju det huvudsakliga syftet med expropriationen är uppnått i och med förvärvet av marken. Jag vill därför föreslå, att i expropriationslagen inryckes en bestämmelse om att fastighetsägare, vars jord exproprieras av kommun, får optionsrätt att arrendera den mark han måst avstå från, under förutsättning att densamma icke tages i anspråk för bebyggelse.

Om optionsrätt av här angiven karaktär infördes, skulle man vinna att de fastighetsägare, vilkas jord exproprieras, finge sitta kvar på sina gårdar och bruka den mark, som inte omedelbart behöves för bebyggelse, till dess expropriationsersättningen blivit fastställd. Därigenom skulle de, som blivit utsatta för expropriationsåtgärder, få möjligheter att mildra de ekonomiska konsekvenserna av expropriationen, vilket måste vara av utomordentligt intresse för vederbörande jordägare.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition måtte besluta införa optionsrätt för den förutvarande ägaren eller brukaren att arrendera den exproprierade fastigheten, om marken icke omedelbart tages i anspråk för bebyggelse,

samt att vederbörande utskott måtte utforma erforderlig lagtext.

Stockholm den 17 oktober 1949.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
